

MART- NİSAN GÜNDEMİ

Çanakkale Zaferinden Ulusal Egemenliğe

Cenk YALTIRAK

Çanakkale Zaferi üzerine çok şey söylenebilir. Yeryüzünde, çok dar bir alanda, uzun bir sürede çok sayıda insanın yitip gitmesine neden olan, bu savaş, tarihi istediği gibi, güçle yönlendirebileceğini ve geleceği determinist bir kafa ile inşaa edeceğine inananlara önemli dersler içerir. 18 Mart 1915 teki zaferin arkasından Türk topraklarındaki iddiasından vazgeçmeyen İngiliz birlikleri, çıkartma hazırlıklarına başlar. İngiliz Krallığı 1900 lü yıllardan başlayarak bölgeyi bir çok İngiliz jeoloğa araştırtmış, bölgenin coğrafyasını ve yer yapısını iyice öğrenmiştir. Bu bilgilerle, çıkarma yapılacak alan belirlenmiştir. Bu alan, Ecabat'a uzanan bir vadinin başında bulunan bir plaj, Kabatepe plajıdır. Çıkarma buradan başlayacak, Conkbayırı ile Alçıtepe arasındaki yayvan vadiden ilerlenecek ve Çanakkale Boğazına ulaşılacaktır. Böylece Gelibolu yarımadasının güney ucundaki tabyalar etkisiz hale getirilecek ve Anadolu yakası güçsüz kılınacaktır. Böylece boğaza gömülen zırhlıların da intikamı alınacaktır. Bir küçük kayık ile gece vakti, çıkarma şamadası Kabatepe önlerine bırakılır. Oysa, Mart aylarında başlayan güneybatı rüzgarları oldukça serttir ve deniz tabanı tamamen kum olan Kabatepe önlerinde bırakılan şamandra, tabana tutunamayacak, bu rüzgarlarla, yaklaşık 1 km kadar kuzeye Arıburnu'na sürüklenecektir. Kabatepe, bir çıkarma için ne kadar elverişli bir alan ise Arıburnu o kadar elverişsizdir. Gevşek çakıllardan oluşan dik yamaçlarda değil savaşmak, yürümek bile imkansızdır. 25 Nisan 1915 te İngiliz birlikleri Arıburnu'na çıktıklarında, nasıl bir cehenneme çıktıklarını anlamakta gecikmezler. Burada tutunmak için binlerce ölü veren İngilizler Conkbayırı'nın kuzey yamaçlarına saplanmışlardır.

Diğer taraftan, Bigalı'da bulunan ordu yedeği 19. Tümen, 24-25 Nisan gecesi Conkbayırı yönünde tatbikat yapmaktadır. Gün ağarırken, Arıburnu yönünden top seslerinin gelmesi üzerine, 19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal, bir çıkarma yapıldığını anlayıp, durumu Ordu Komutanına bildirir, ancak bir yanıt alamaz. Durum çok kritiktir. Mustafa Kemal, kıyıda çok zayıf gözetleme ve koruma birlikleri olduğunu düşünerek ve geniş bir sahile yayılmış olan 27. Alayın da, ağır kayıplar verdiği haberini alınca, düşmanın Kocaçimentepe-Gözetlemetepe çizgisi ve uzantısını ele geçirmesi durumunda, onarılamayacak durumlarla karşılaşacağını kavrar. Ordudan emir gelmemiş olmasına karşın girişimi ele alıp, tüm sorumluluğu yüklenerek, 57. Alayı bir batarya ile Kocaçimentepe yönünde harekete geçirir. Aynı anda İngilizler sabahın çok erken saatlerinde var güçleriyle Yanginyeri sırtını aşarlar ve Kocaçimentepe'ye ulaşırlar. Yorgun ve cephanesiz Türk askerleri Gözetlemetepeye doğru kaçmaktadır. Oysa sabahın erken saatlerinde koskoca bir ordunun hesabında olmayan bir kişi, on askeriyle birlikte Bigalı köyünden Anafartalar'a doğru yola çıkmış, yavaş yavaş gün ağırmakta iken Gözetlemetepe'ye ulaşmıştır, Kocaçimentepe yönünden koşarak gelen askerleri görür. Ve düşmanın geldiğini öğrenir. O sırada Kocaçimentepe ile Gözetlemetepe arasındaki 500 m uzunluğunda, yaklaşık 15 m genişliğinde, iki tarafı da uçurum olan bu sırtın üzerine doğru İngilizler ilerlemektedir. O an bir kişinin tarihi nasıl değiştirebileceğini gösteren bir olay gerçekleşir. Yarbay M. Kemal az sayıda cephanesiz askerini Gözetlemetepe sırtının üzerinde yere yatırır. Bunu gören İngiliz birlikleri daha aşağıda olduklarından tepenin ardından büyük bir birlik olduğunu düşünür ve yatar. Mustafa Kemal, Hakimiyeti Milliye gazetesinde yıllar sonra bu anı şu sözlerle anlatır.

"...Bu esnada Conkbayırının güneyindeki 261 rakımlı tepeden sahilin gözetleme ve korunmasıyla görevli olarak orada bulunan bir müfreze askerin Conkbayırına doğru koşmakta, kaçmakta olduğunu gördüm... Bu askerlerin önüne kendim çıkarak:

-Niçin kaçıyorsunuz ? dedim.

-Efendim düşman dediler!

-Nerede?

-İşte! diye 261 rakımlı tepeyi gösterdiler.

Gerçekten de düşmanın bir avcı kuvveti 261 rakımlı tepeye yaklaşmış ve tam bir serbestlik içinde ileriye doğru yürüyordu. Şimdi vaziyeti düşünün. Ben kuvvetleri (geride) bırakmışım, askerler on dakika istirahat etsin diye...Düşman da bu tepeye gelmiş...Demek ki düşman bana benim askerlerimden daha yakın! Ve düşman benim yere gelse kuvvetlerim çok kötü bir duruma düşecekti. O zaman artık bilemiyorum, bilinçli bir düşünme ile midir, yoksa önsezi ile midir, bilmiyorum. Kaçan askerlere:

- Düşmandan kaçılmaz, dedim.

- Cephanemiz kalmadı, dediler.

- Cephaneniz yoksa süngünüz var,dedim.

Ve bağırarak bunlara süngü taktırdım. Yere yatırdım. Aynı zamanda Conkbayırına doğru ilerlemekte olan piyade alayı ile dağ bataryasının yetişebilen askerlerinin ' marş marşla ' benim bulunduğum yere gelmeleri için, yanımdaki emir subayını geriye yolladım. Bu askerler süngü takıp yere yatınca, düşman askerleri de yere yattı. Kazandığımız an, bu andır..."

Ruşen Eşref Ünaydın'la yaptığı söyleşi de M. Kemal, gelen birlikleri gördüğü anda yapabilecek tek şeyin gereken kararı almak olduğunu anlatır. İşte bu karar ve hareket İngiliz birliklerini durdurmuştur. Arkadan gelen Türk birliklerinin yetişmesiyle Kanlısırtı kadar tüm İngilizler yok edilerek ilerlenmiş, Kocaçimentepe geri alınmıştır. İngiliz birlikleri sözü geçen sırtı eğer aşsa, Gözetlemetepe'yi ele geçirecek, neredeyse Gelibolu yarımadasının yarısını kontrol altına alabilecektir. Bu yenilgiden sonra 25 Ağustos'ta Suğla koyuna yapılan çıkarma, Anafartalar'da Yarbey Mustafa Kemal'in komutanlığında yapılan direnişle sonuçsuz kalır. Anafartalarda ağır yenilgi alan İngiliz birlikleri Suğla'da onbinlerce ölüyü savaş alanında bırakarak geri çekilir. 25 nisan ve 25 ağustos emperyalizmin masabaşı determinist strateji anlayışını da tarihe gömer, 18 mart 1915 zaferi bu hareketlerle perçinlenir. Emperyalizmin çok güçlü sanılan ordusunun masa başında yapılan planları, iki kere hesapta olmayan etkilerle bozulmuş ve tarih yön değiştirmiştir. İlk olay herşeyi hesaba katanların, jeolojisini bildiklerini zannetdikleri bir yerde, mevsim ruzgarlarıyla samandıranın sürüklenmesi, diğeri ise Bigalı köyünden Gözetlemetepeye herkesten önce gelen ve karşısındaki komutanın ne düşündüğünü kestiren, Yarbey Mustafa Kemal'dir.

Bu yenilgilerin arkasındaki olayları anlayamayacak kadar kendine güvenen Rus Fransız ve İngiliz yetkililer, Osmanlı'nın yenilgisini fırsat bilerek, Türk topraklarının tamamını paylaşmak için 16 mayıs 1916'da, Sykes-Picot gizli anlaşmasını imzalarlar. Bu belge Sevr'in aslında ta kendisidir. I. Dünya Savaşı sırasında, İngiltere ve Fransa arasında yapılan ve Osmanlı Devletinin paylaşılmasını öngören bu gizli antlaşma. 1915'te Arabistan yarımadasını ele geçiren İngiltere, Osmanlı devletine karşı ayaklanan Mekke Şerifi Hüseyin'i destekleyerek Irak ve Filistin toprakları üzerinde kendisine bağımlı bir Arap devleti kuracaktır. Fransa böyle bir plana karşı çıkıp İngiltere'ye baskı yaparak yeni bir antlaşma yapılmasını istedi. Rusya'nın onayı ile imzalanan bu antlaşmaya göre;

- I-Rusya'ya, Trabzon, Erzurum, Van ve Bitlis ile Güneydoğu Anadolu'nun bir kısmı,
- II-Fransa'ya, Doğu Akdeniz bölgesi, Adana, Antep, Urfa, Diyarbakır, Musul ile Suriye kıyıları,
- III-İngiltere'ye Hayfa ve Akka limanları, Bağdat ile Güney Mezopotanya verilecekti ve
- IV-Fransa ile İngiltere'nin elde ettiği topraklarda Arap devletleri konfederasyonu veya Fransız ve İngiliz denetiminde tek bir Arap devleti kurulacak
- V-İskenderun serbest liman olacak
- VI-Filistin'de, kutsal yerleşim yeri olması nedeniyle bir uluslararası yönetim kurulacaktı.

Bu belge'nin ardından Rusya Ekim devrimi ile devre dışında kalmıştır. Sevr olarak karşımıza tekrar çıkan bu belge, Kurtuluş savaşının en önemli aşamalarından biri olan Türkiye Büyük Millet Mecisi'nin açılmasıyla masa başında tarih yapanların gözünün önünde bir daha yırtılacaktır. İşte bugün doğa bilimlerinin bize soylediği bu değil midir? Bir kelebek Çin'de kanat çırparsa, Amerika'da fırtına yaratabilir diyen Kaos Kuramı, tarihte determinizmi en çok yere vuran ulusun gücünü tüm dünyaya göstermiyor mu? Biz Türklerin yaşama nasıl baktığımızı gösteren anonim bir türkü vardır.

*Bir Mıh kaybettik nal gitti elden
Bir nal kaybettik at gitti elden
Bir at kaybettik bir yiğit gitti elden
Bir yiğit kaybettik Bir zafer gitti elden
Bir zafer kaybettik bir ülke gitti elden*

İşte bu türkü bizim için bazen şu sözlerle de yapabileceklerimiz anlatır.

*Bir mih kurtardık, bir nal kurtuldu
Bir nal kurtardık Bir yiğit kurtuldu.
Bir yiğit kurtardık, Bir zafer kurtuldu
Bir zafer kazandık, bir ülke kurtuldu*

Bu sözler, bugün içinde bulunduğumuz karanlık günlerde umudun ve yapabileceklerimizin gücünü göstermiyor mu? Şimdi bir daha düşünün, 25 Nisan 1915, 25 Ağustos 1915, 23 nisan 1920 ve onları yapan kuvvetin, nasıl bir kuvvet olduğunu. Emperyalizm, tarihi ve haritaları istediği kadar masa başında yapmaya kalksın, Kemalistler her seferinde bir kelebek gibi oyunu bozacaktır. Bu nedenle Kemalistin zaferi sayı değil değiştirme gücüdür. Gerçek kuvvet bir düşünceyi üreten ve yayanların kuvvetidir. Aynı 23 Nisan 1920 deki gibi.

Sonbaharda Irak?

M.Ali TUĞTAN

ABD'nin 11 Eylül saldırılarının ardından başlattığı Afganistan Operasyonu'nun çok daha uzun ve geniş kapsamlı bir operasyonlar zincirinin ilk halkası olduğu zaten biliniyordu. Bu operasyonlardan birinin hedefinin ise, Körfez Savaşı'ndan bu yana ABD'nin devirmeyi ya da dize getirmeyi başaramadığı Saddam rejimi olacağı da tahmin ediliyordu. Son dönemde yapılan açıklamalar ve ABD ile Irak'ın karşılıklı tavırları, bu operasyonun artık bir zaman sorunu olduğunu gösteriyor.

Konuyla ilgilenenlerin ortak görüşü, bir ABD hareketinin yazın gerçekleşmeyeceği yönünde. Sebep olarak, özellikle Türkiye ve Mısır gibi ülkelerin turizmini baltalamamak, Ortadoğu'da İsrail-Filistin gerginliğinin yarattığı belirsizliği kontrol altına almak ve ABD'deki iç politika takvimi gösteriliyor. Aynı gözlemciler, ABD'nin ya Eylül başı gibi

harekete geçip Kasım'a kadar işin sıcak çatışma bölümünü bitirmeye çalışacağını, ya da iç politika gündeminin çözüme kavuşacağı Kasım ayından sonra harekete geçeceğini söylüyorlar.

Bu tespitlere katılmakla beraber, arada daha önemli bir gelişme öngörüyorum. ABD'nin, Ortadoğu'da Körfez Savaşı sonrasında çözüm getirmek istediği dört önemli sorun vardı: Irak, İran, Filistin ve Suriye. İlk iki sorunun çözümü "Dual Containment" politikası, diğer iki sorunun çözümü ise Oslo Barış Süreci ile bulundu. Geçen on yıl, her iki çözümün de başarısız olduğunu gösteriyor. Yukarıda anılanlar içerisinde "çözülen" tek sorun Suriye sorunudur ki o da Suriye-İsrail barışı ile değil, Hafız Esad'ın ölümü ve Türkiye-İsrail ittifakı sayesinde çözülmüştür. Bu nedenle, İsrail'in son haftalardaki saldırganlığı Filistin sorununun, ABD'nin sonbaharda girişeceği varsayılan Irak operasyonu ise Irak sorununun "çözümü" olsa gerektir. Bu da bizi "çözülmemiş" tek bir "sorunla" baş başa bırakıyor: G. W. Bush'un şer eksenli listesine ismini özenle yerleştirdiği İran. Sonbahardan önce, "İran Sorunu"na ani bir çözüm gelirse, şaşırılmamak gerekir. Bu çözüm kesinlikle Irak harekatı ile beraber düşünülecektir, belki bir gizli operasyon veya istikrarsızlaştırma, İran'ın gücünü ve dikkatini başka yöne çekecek bir manevra ile başlayacak; sonunda da İran'ı Irak'taki ve genel olarak Ortadoğu'daki yeni durumu kabul etmek zorunda bırakacak şekilde tasarlanacaktır.

Türban üzerinden Siyaset Sürüyor

Kemalist.org

İrticai faaliyetleri yakından izleyen istihbarat birimleri, imam-hatip öğrencilerinin kışkırtıldığını, türban eylemi yapanların 2002 yılında arttığını belirledi. İmam-hatip liselerini denetleyen müfettişlerin olayları görmezden geldiğini, Atatürkçü öğretmenlere "kâfir" damgası vurarak sindirilmeye çalışıldığını saptayan istihbarat birimleri, derslere halen daha türbanla giren bazı öğretmenler ile okul yöneticilerinin eylemleri içerden desteklediği bilgisine yer verdi. İrticai faaliyetleri yakından izleyen istihbarat birimlerince hazırlanan türban eylemleri raporu üst düzey yöneticilere sunuldu. Raporda, türban eylemi yapan öğrencilerin laiklik aleyhinde kışkırtılarak yönetmeliğin uygulanmasına karşı çıkmalarının sağlandığı bildirildi. Kız öğrencilerin sadece Kuranı Kerim derslerinde türban takmalarına izin verilmesine karşın sadece milli güvenlik derslerine başı açık ya da peruk takarak girildiği vurgulanan raporda, "Kız öğrenciler milli güvenlik derslerine başları açık olarak girmek için izin veya rapor alıyor" denildi. Bazı okullarda aile birliği başkanlarının irticai faaliyetleri öğretmen ve öğrenci bazında yönlendirdiklerine dikkat çekilen raporda, şu tespitler yapıldı: "Okullarda görev yapan çağdaş düşünceye sahip idareci, öğretmen ve memurlar, baskı ve tehditle sindirilmeye çalışılıyor. Atatürk ilkelerine bağlı idareci ve öğretmenler 'kâfir ve cehennemlik' olarak nitelendiriliyor. Bazı öğretmenler de derslere türbanla giriyor. Bazı okulların kütüphanelerinde irticai yayınlar bulunduruluyor." Hazırlık sınıfları dışında karma eğitimin uygulanmadığı, eğitimin çağ dışı şekilde haremlik selamlık anlayışıyla yapıldığı anlatılan raporda, kız öğrencilerin bayrak törenlerine tüzüğe aykırı olarak türbanlarla katıldığı, ilçelerdeki yerel yöneticilerin yaptığı sözde kontrollerde okullarda sorun olmadığı yönünde değerlendirmeler yapıldığı vurgulandı. Raporda, "Bu okullara kontrol için görevlendirilen müfettişler de raporlarında bu tür faaliyetlere rastlanmadığını belirtiyor. Söz konusu okullarda kılık kıyafet yönetmeliğinin uygulanması konusunda yöneticilerin tutumu yüzünden kesin sonuç alınamıyor" görüşü dile getirildi.